

Green Deal Zorg en aanpak thema energie met de instellingen langdurige zorg

Wat wil de zorgsector op het thema energie en klimaat

Met de ondertekening van de Green Deal Zorg is met belangrijke zorgpartijen afgesproken dat de zorgsector zich inzet voor 49% CO2 reductie in 2030 en 95% CO2 reductie in 2050. Om dit resultaat te bereiken willen we:

- Zo snel mogelijk aan de slag, meer tijd maakt alles makkelijker
- Draagvlak bij alle zorgorganisaties
- Een praktische aanpak tegen minimale kosten in tijdsinzet.

Wat moet de zorg vanuit wetgeving in 2019

Vanuit het Activiteitenbesluit zijn instellingen verplicht alle maatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen. De overheid heeft hiervoor als handvat de lijst erkende maatregelen energiebesparing (lijst EME) opgesteld, een lijst waarvan de maatregelen zich in principe binnen 5 jaar terugverdienen.

Hier komt per 1 juli 2019 de wettelijke Informatieplicht bij (tot 5 december 2019 uitstel voor EED-plichtige instellingen), wetgeving waarmee instellingen voor alle locaties met een energieverbruik van meer dan 50.000 kWh of 25.000 m³ aardgas aan de overheid via een portal moeten informeren over het voldoen aan de erkende maatregelen. Het bevoegd gezag wordt van deze informatie voorzien, waarmee hij vervolgens kan gaan handhaven op de niet genomen maatregelen.

Voor instellingen met meer dan 250 fte is er de Energie Efficiency Richtlijn (EED) die elke vier jaar een energieaudit vraagt. Hierin moet de energiehuishouding geanalyseerd worden van gebouw, processen en vervoer. Tenminste alle maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder moeten geanalyseerd worden. Het bevoegd gezag vraagt aanvullend om een uitvoeringsplan, zodat het niet bij een rapport alleen blijft (op basis van Activiteitenbesluit). Eind 2019 start de 2^e ronde EED. Na vier jaar en voor iedereen uiterlijk 31 december 2020 moet ieder EED-plichtige instellingen zijn 2^e goedgekeurde EED rapportage hebben (dus ook diegene die deze rapportage pas in 2017 of 2018 hebben ingeleverd). De EED-audit voor de 2^e ronde (in tegenstelling tot de 1^e ronde) wordt centraal door een landelijk loket beoordeeld.

Wat komt er in 2021 aan

Rijksbeleid is om het aardgasverbruik af te bouwen. Alle gemeenten moeten eind 2021 een "transitievisie warmte" hebben waarin zij per wijk melden hoe de infrastructuur voor gas en warmte er op termijn uitziet. De meest gehoorde strategie is de transitie per wijk van gas naar warmtenetten of van gas naar all-electric met inzet van (individuele) warmtepompen. In de periode 2019-2021 wordt de grote lijn per gemeente uitgetekend. Voor zorginstellingen is het aan te raden tijdig met de gemeente mee te denken, omdat het direct invloed heeft op het eigen onderhoudsplan.

Wat zijn logische stappen

Om aan Green Deal Zorg, wetgeving en transitie op lange termijn allemaal te voldoen is de aanbeveling:

- Zo snel mogelijk inzicht in het eigen energieverbruik per locatie te verkrijgen
- De lijst erkende maatregelen beoordelen en per locatie de uitvoering inplannen
- Per locatie op hoofdlijn een plan van aanpak voor energietransitie
- Aanhaken bij gemeentelijke overleg voor de transitie naar fossielvrij, zodat de instelling voor het eigen onderhoud voorbereid is op komende veranderingen van de infrastructuur.

Met een aan te reiken Excel-tool (vanuit MPZ en de branches) kunnen instellingen snel per locatie en op organisatieniveau inzicht genereren in BVO, benodigde maatregelen, investeringen, besparingen en CO2 footprint. Hiermee kan de zorgorganisatie aan VWS (of de branche?) informeren over de verwachte CO₂-reductie tussen heden en tot 2030, 2040 en 2050. Naast de CO₂-reductie komen zo ook de benodigde financiën voor investeringen in beeld. Daarmee kan de landelijke zorgmonitor gevuld worden.

Dezelfde Excel-tool kan de instelling inzetten voor de eigen EED rapportage over de analyse van maatregelen. Aangevuld met de energieverbruiksgegevens en de analyse van energieverbruik geeft dit dan grotendeels de rapportage.

Met dezelfde Excel-tool kunnen ook de erkende maatregelen beoordeeld worden. De komende digitale tool van de Informatieplicht van de overheid is nog onbekend (verwacht april 2019). De overheid ziet het liefst dat iedereen elke maatregelen apart in deze tool registreert. Dit overtypen is relatief weinig werk, mits de toelichting per maatregel niet in de registratietool erbij hoeft.

Voor de verdiepingsslag voor renovatie zorgvastgoed biedt de markt vervolgens aanvullende ondersteunende tools en expertise. Dit is maatwerk, voor ieder zelf op te pakken.

Wat moet de sector weten

Voor de Excel-tool voor de instellingen is het handig voor a.s. mei 2019 te weten wat de overheid precies wil weten voor een monitor. Dan kan de Excel-tool daar rekening mee houden en kunnen de instellingen alvast aan de slag. Via voorlichtingsbijeenkomsten kan de boodschap en Excel-tool met voorbeelden in de sector uitgerold worden. Een helpdesk om de instellingen op afstand verder te ondersteunen is raadzaam. Dit kan in 2019 vanuit klimaatvelop geld.

Wat komt daarna: BENG nieuwbouw

De aanpak bij bestaande bouw is hierboven weergegeven en eindig. Het merendeel van het bestaande zorgvastgoed zal tussen nu en 2050 uitgefaseerd worden. De bovenstaande aanpak levert vooral resultaat tussen nu en 2030, de nieuwbouw zal het resultaat van 2030-2050 bepalen.

Met BENG vastgoed is in de zorg nog geen tot slechts weinig ervaring. De jaren 2019-2021 kunnen benut worden om de kennis en ervaring met BENG-vastgoed vast te leggen. Aandachtspunt is hoeveel CO₂-reductie BENG-bouwen in de praktijk opleveren. De nieuwbouw tot op heden laat een verschuiving zien naar minder gas, maar nog weinig naar minder energieverbruik.

Na 2030 wordt de CO₂ uitstoot door de processen dominant in de CO₂-footprint. Dan komt de nadruk te liggen op duurzaam inkopen voor CO₂ reductie. Met de route naar circulair wordt de kennis daarvoor komende jaren opgebouwd.